

Т. П. Погорєлова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та УФЕБ,

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

І. П. Абоян,

магістр, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

T. Pogorelova,

Ph.D. in Economic Sciences, Associate professor of Accounting,

Auditing and MFES, Dnepropetrovsk State Agrarian and Economic University

I. Aboyan,

Master of Dnepropetrovsk State Agrarian and Economic University

INFORMATION SUPPORT OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

У статті визначено сутність інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Досліджено сучасні підходи до її впровадження та використання на підприємстві.

In this article the essence informatiynho provision of financial and economic security. Explored new approaches to its implementation and use in the enterprise.

Ключові слова: *інформаційна безпека, економічна безпека, інформація, економіка, безпека, економічна безпека сільськогосподарських підприємства.*

Keywords: *information security, economic security, information, economy, security, economic security of agricultural enterprises.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Питання інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки як обов'язкової умови безпечного функціонування аграрних підприємств, все ще залишається малодослідженою, оскільки, в умовах ринкової економіки і відсутності належної підтримки з боку держави, таким підприємствам дуже важко взагалі залишатися прибутковими. Перехід від планової економіки радянських часів до ринкової дуже важко дається вітчизняним виробникам. І хоча з кожним роком ситуація покращується, станом на 2015 рік ми все ще можемо констатувати слабкий розвиток аграрних та сільськогосподарських підприємств по всій країні. Питання інформаційного забезпечення економічної безпеки часто ігнорується, через брак коштів. Головним і необхідним у цьому ключі є розкриття основних проблем створення інформаційного забезпечення економічної безпеки та перспектив його розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання сутності інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки досліджували А. Барановський, А. Берлач, З. Верналій, Б. Губський, А. Городецький, Л. Доля, О. Користін, М. Корецький, Ю. Пахомов, В. Похилок, А. Стівчатий, В. Третяк, В. Шлемко та ін.

ПОСТАНОВКИ ЗАВДАННЯ

Окреслені вище проблемні питання визначили цільову спрямованість представленого дослідження — дослідити сутність і значущість інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Першочергове завдання інформаційного дослідження – це створення маркетингової інформаційної системи (МІС), що дозволяє швидко і раціонально обробляти, фільтрувати та ущільнювати інформацію; правильно спрямовувати її в необхідному обсязі в потрібний пункт і в потрібний час; чітко визначати джерела інформації і права користувачів на кожному рівні [5].

Розробка системи маркетингової інформації включає три етапи:

- розробку методології збору необхідної інформації про досліджуваний об'єкт або процес;
- створення інформаційного масиву;
- перетворення даних, що містяться в ньому, відповідно до програми дослідження.

Інформаційна система підприємства як модель бізнесу існує в двох формах. При створенні і верифікації зручно подати її у вигляді схем і вербальних описів, а при практичному використанні – у вигляді семантично еквівалентного набору програмних модулів. Еквівалентність обох форм гарантує використання інструментів моделювання, які дозволяють, спираючись на перевірені методології побудови моделей, відобразити логіку завдання у графічному вигляді і отримати на виході готові схеми бази даних і програмний код, що відповідає моделі. Розбіжності в представленні моделі недопустимі ні при створенні інформаційної системи, ні при внесенні до неї змін. Тому необхідно, щоб інструмент моделювання був єдиним [3].

Створення інформаційного забезпечення управління конкурентоспроможністю підприємства повинне вирішуватися комплексно, з урахуванням наступних аспектів:

- організаційного (принципи організації інформаційної системи і взаємодії її елементів);
- технологічного (методи обробки інформації і технологія реалізації цих методів);
- технічного (можливості обчислювальних засобів і організаційної техніки)

Визначення інформаційних потреб користувача про стан конкурентоспроможності повинно ґрунтуватися на глибокому вивченні зовнішнього і внутрішнього маркетингового середовища підприємства і процесів використання ресурсів підприємства, що спрямовуються на її підвищення та на облік особливостей управління цими процесами. Від правильності визначення інформаційної потреби повною мірою залежать проектування АРМ, технологічний процес перетворення інформації, формування підсумкової інформації, методи і терміни її використання, проектування математичного і програмного забезпечення кожного АРМ та інформаційного забезпечення в цілому [1].

Процес проектування інформаційної системи можна здійснювати в три етапи.

На першому етапі необхідно досліджувати процеси утворення первинних даних, описати характеристики їх руху, сформувати кількісні оцінки потоків проходження документів, визначити можливості автоматизації процесів реєстрації, збору і передачі даних. Мета даного етапу виділити достатні сукупності первинних даних, необхідних для реалізації завдання управління конкурентоспроможністю підприємства.

На другому етапі проектуються технологічні процеси перетворення даних на основі бази даних і повідомлень базового рівня, розробляються алгоритми вирішення завдань оцінки і прогнозування конкурентоспроможності підприємства, оптимального розподілу засобів, які направляються на її підвищення, формуються відповідні бази даних, визначаються режими надання інформації користувачам. Даний етап характеризує процедурний рівень інформаційної системи, який безпосередньо пов'язаний з базовим рівнем і комплексом технічних засобів.

На третьому етапі розглядаються методи надання результатів перетворених даних у функціональні підрозділи підприємства, і досліджується можливість задоволення потреб користувачів всіх рівнів наступною інформацією – оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства, що відображає кількісні та якісні порівняльні характеристики відносно підприємств-конкурентів; прогнозування нормативів конкурентоспроможності; оптимальний розподіл засобів підприємства; визначення комплексу організаційно-економічних заходів і підготовка управлінських рішень з управління конкурентоспроможністю з метою її підвищення [2].

Одержання аграрними підприємствами конкурентних переваг багато в чому залежить від ефективності створеної суб'єктами господарювання інформаційної системи, що забезпечує оцінку, аналіз і прогнозування фінансово-економічного стану підприємства та дозволяє оперативно отримувати якісно нову інформацію, що характеризує реальний стан підприємства і його конкурентів в умовах зміни ринкових відносин.

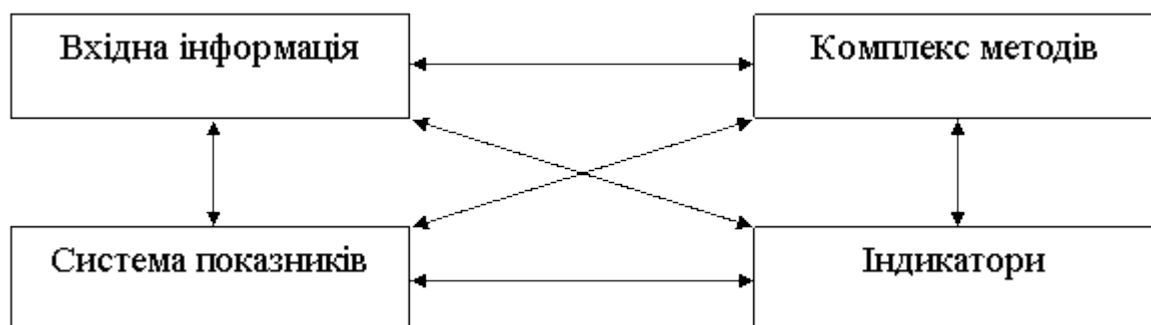

Рис.1. Взаємозв'язок та взаємообумовленість складових інформаційного

забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Інформаційна база економічної безпеки, яка існує на підприємстві, становить систему показників, вірогідність, періодичність поновлення, повнота й автоматизація якої забезпечує якість прийнятих управлінських рішень (рис 1). Система показників для проведення фундаментальних аналітичних досліджень економічної безпеки повинна враховувати такі вимоги до їх формування:

- у систему повинні входити декілька окремих (частинних) показників і один узагальнюючий, залежний від частинних;
- загальнотеоретична інтерпретація, взаємозв'язок і цілеспрямованість як окремих показників, їх груп, так і всієї системи вцілому;
- для системи повинна бути характерною інтегрованість, що дозволяє застосовувати її при програмно цільовому управлінні економічною безпекою й будувати «дерево» цілей економічного й соціального розвитку підприємства;
- можливість регуляції значень величини показників залежить від досягнутого рівня економічної безпеки та наявності потенціалу її досягнення вмайбутньому;
- наявність достатньої кількості показників для оцінки окремих функціональних складових економічної безпеки підприємства;
- усі показники в системі повинні бути реальними й динамічними;
- можливість одержання прогнозу про спрямованість динаміки показників;
- показники повинні бути значимими (найбільш важливими для дослідження економічної безпеки);
- у системі показників, які використовуються при проведенні оцінки та аналізу економічної безпеки підприємства, необхідно враховувати галузеві особливості підприємства, його конкурентну стратегію та стадію життєвого циклу, на якому воно знаходиться [4].

Відповідно до розробленої концепції управління економічною безпекою підприємства в частині структурування її рівнів сформовано

систему показників для оцінки передумов досягнення певного рівня та поточного рівня економічної безпеки підприємства. Виділення саме таких систем обґрунтовується доцільністю проведення оцінки та аналізу не тільки досягнутого рівня економічної безпеки підприємства, а й його нарощування (або виснаження) потенціалу, тобто оцінки накопичення підприємством здатностей до формування високого рівня в майбутньому.

Від точної ідентифікації загроз підприємству, від правильного вибору вимірювачів їх прояву, тобто системи індикаторів, залежить ступінь адекватності оцінки економічної безпеки підприємства існуючої у виробництві реальності і комплекс необхідних заходів щодо попередження та нівелювання небезпеки, відповідних масштабів та характеру загроз.

У якості однієї з цілей моніторингу економічної безпеки підприємства є діагностика його стану за системою показників, що враховують специфічні галузеві особливості, найбільш характерних для даного підприємства і мають для останнього важливе стратегічне значення.

Проблеми, що стосуються інформаційно-аналітичного забезпечення економічною безпекою аграрних підприємств умовно також можна поділити на дві групи: загальні (притаманні будь-якому інформаційно-аналітичному забезпеченню) та специфічні (обумовлені унікальністю такої категорії як економічна безпека аграрних підприємств). До загальних проблем відносяться: організаційно-технічні, нормативно-правові, науково-методичні, кадрові, фінансові. Вони обумовлені впровадженням інформаційно-аналітичного забезпечення. Специфічні проблеми пов'язані із особливостями управління аграрними підприємствами,

стратегічним вектором руху, специфікою діяльності, характером та динамікою змін зовнішнього середовища. Зазначенні проблеми негативно впливають на ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки внаслідок нечіткості постановок завдань, розподілу функцій та повноважень між структурним підрозділами аграрних підприємств.

ВИСНОВКИ

Інформація застаріває дуже швидко. Актуалізувати її зовсім не дешево і дуже непросте завдання. Вирішувати його під силу тим підприємствам, які створюють інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки та розглядають його не просто як доповнення до охоронних послуг, але як окремий напрямок свого бізнесу. Більшість приватних служб безпеки (охоронно-детективних структур) (особливо це стосується малих і середніх) мають досить стійке коло клієнтів. Відповідно, інформаційно-аналітичні можливості розраховані на забезпечення потреб саме цих клієнтів. А ось за іншим, може статися, доведеться збирати відомості, що називається, з нуля за

відсутності технологій та методів інформаційно-аналітичного забезпечення підприємства. Таким чином, аналітичне забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств протягом останнього десятиріччя стало одним із важливіших напрямів діяльності як служб безпеки суб'єктів, так і аграрних підприємств в цілому. Нині у сучасному бізнесі спостерігається тенденція до переорієнтації функцій служб безпеки із сучасного охоронно-детективних до інформаційно-аналітичних.

Література.

1. Азарова А.О. Інформатика та комп'ютерна техніка [Текст]: навч. посіб. / А.О. Азарова, А.В. Поплавський; Вінниц. нац. техн. унт. — Вінниця: ВНТУ, 2012. — Ч. 1. — 2012. — 360 с.
2. Горlach А.С. Інформаційно аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємства / А.С. Горlach // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка. — 2013. — Вип. 1. — С. 179—184.
3. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика [Текст] / Л.І. Федуллова [та ін.]; ред. Л.І. Федуллова; НАН України, Інст екон. прогнозування. — К.: Основа, 2005. — 550 с.
4. Інформаційні системи в економіці [Текст]: навч. посіб. / [Пономаренко В.С. та ін.]; Харк. нац. екон. унт. — Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. — 175 с.
5. Костенко О.М. Індикатори інформаційно аналітичної системи управління діяльністю підприємства / О. М. Костенко // Облік і фінанси. — 2014. — № 4. — С. 133—139.

References.

1. Azarova, A. O. and Poplavs'kyj, A. V. (2012), *Informatyka ta komp'uterna tekhnika*, Ch. 1. [Computers and computer equipment], VNTU, Vinnytsia, Ukraine.
2. Horlach, A.S. (2013), "Informational and analytical support for business management", *Naukovyj visnyk Akademii munitsypal'noho upravlinnia. Serii: Ekonomika*, no. 1, pp. 179—184.
3. Fedulova, L. I. ta in. (2005), *Innovatsijnyj rozvytok ekonomiky: model', systema upravlinnia, derzhavna polityka* [Innovative economic development: a model management system, public policy], Osнова, Kyiv, Ukraine.
4. Ponomarenko, V.S. ta in. (2011), *Informatsijni systemy v ekonomitsi* [Information systems in economics], Vyd. KhNEU, Kharkiv, Ukraina.

5. Kostenko, O.M. (2014), "Indicators of informationanalytical system business management", *Accounting and Finance*, vol. 4, pp. 133—139.